

**KUORTANEEN LUKION
OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA**

Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Nuoren hyvinvointi on kasvun, kehityksen ja oppimisen vahva perusta. Opiskeluhoiltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana toimintana.

1. Opiskeluhoillon suunnittelu ja tiedottaminen

Toisen asteen opiskeluhoiltosuunnitelma on laadittu yhteisesti Kuortaneen lukiolle ja Kuortaneen urheiluopistolle. Se on oppilaitosten henkilökunnan ja opiskeluhoiltohenkilökunnan yhdessä laatima suunnitelma. Opiskelijakunnan hallitusta on kuultu suunnitelman tekemisen yhteydessä. Lukion suunnitelma tulee Wilman kautta myös huoltajien nähtäväksi ja heillä on mahdollisuus kommentoida sitä ja tehdä siihen mahdollisia muutosehdotuksia.

Opiskeluhoiltosuunnitelma päivitetään ja suunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain. Toisen asteen opiskeluhoiltosuunnitelman on huomioitava lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman linjaukset. Opiskeluhoiltosuunnitelma tulee tarkistaa vuoden kuluttua siitä, kun kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

Opiskeluhoiltosuunnitelmasta ja käytettävissä olevista opiskeluhoillon palveluista tiedotetaan opiskelijoille lukion 1. jaksossa olevan opo-kurssin yhteydessä ja Wilman kautta. Huoltajat saavat tietoa Wilman välityksellä sekä lukion vanhempainilloissa.

2. Koulun opiskeluhoillon kokonaistarve

Kuortaneen lukiossa opiskelee vuosittain n. 180 opiskelijaa. Heistä valtaosa on urheilulukiolaisia, jotka tulevat Kuortaneelle ympäri Suomea. Se, että suurin osa lukiolaisista on urheilijoita, näkyy myös oppilaitoksen arjessa. Opiskelijat ovat keskimääräistä paremmassa fyysisessä kunnossa ja heille on tärkeää psyykinen ja fyysinen terveys. Toisaalta täysipainoisen lukio-opiskelun ja huippu-urheilun yhdistäminen saattaa olla sekä fyysisesti että psyykkisesti kuormittavaa.

Kuortaneen lukion pääsyvaatimuksena on peruskoulun päättötodistuksessa vähintään 7.0 keskiarvo lukuaineissa. Urheilijoilla otetaan lisäksi huomioon urheilulliset ansiot. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrä on näin ollen varsin pieni. Valtaosalla opiskelijoista on hyvä opiskelumotivaatio.

Opiskeluhoillon tarvetta lisää se, että suurin osa opiskelijoista on muilta paikkakunnilta. He asuvat pääsääntöisesti Kuortaneen kunnan ylläpitämissä asunnoissa. Asuminen on hyvin itsenäistä, ympärivuorokautista valvontaa ei ole. Lukio osallistuu asumisen ohjaukseen mm. viikottaisten käyntien muodossa. Kunnan palkkaama valvoja kiertää asuntoja säännöllisesti ja on tarvittaessa tavoitettavissa.

Kuortaneen lukiossa toimii aktiivinen opiskelijakunta ja sen hallitus. Se järjestää mm. erilaisia teemapäiviä, ylläpitää koulun kioskia ja edistää omalta osaltaan koulun yhteisöllisyyttä. Aktiivinen opiskelijakunta omalta osaltaan tuo opiskelijoiden näkemyksiä esille opetusta ja koko kouluyhteisöä kehitettäessä.

Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä on tässä huomioitu sellaisina kuin ne ovat suunnitelmaa tehdessä.

3. Käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Kuortaneen lukion ja urheiluopiston opiskelijoiden käytössä on kuraattori ja liikuntapappi. Opiskeluterveydenhuollon palvelut tarjoaa Kuusiokuntien terveystyöntekijät: opiskeluterveydenhoitajan, psykologin, koululääkärin sekä jalkautuvan mielenterveystyöntekijän eli merkkarin palvelut.

Työntekijät ovat tavoitettavissa seuraavasti:

- Kuraattori: 60% työajasta (esi- ja perusopetus ja 2.aste, yhteensä 7 oppilaitosta, n.700 oppilasta/opiskelijaa)
- Liikuntapappi: tavoitettavissa urheiluopistolla, liikuntapapin työhuoneessa joka päivä 9-15 ja puhelimitse ympäri vuorokauden. Urheilulukiolaisten asuntoloissa kuun ensimmäinen ja kolmas keskiviikko klo 18-20.
- Opiskeluterveydenhoitaja: lukiolla kahtena-kolmena päivänä viikossa, muina päivinä terveysasemalla
- Lääkäri: ajanvaraukset tarpeen mukaan terveydenhoitajan kautta
- Psykologi ja merkkari: tarvittaessa Kuusiokuntien terveystyöntekijän erityispalvelut Osviitan kautta (yhteinen Alavuden ja Ähtärin kanssa)

Opiskeluterveydenhuollon palveluilla edistetään ja seurataan oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta, edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä, tunnustetaan opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki, sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin. Lisäksi tuetaan vanhempien ja huoltajien hyvinvointia ja kasvatustyötä. Opiskeluterveydenhuolto sisältää opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut. (OHL § 8)

Opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluilla edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa, tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. (OHL § 7)

4. Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteena on hyvinvoiva opiskeluyhteisö, jossa opiskelijat etenevät opinnoissaan suunnitelmallisesti kohti henkilökohtaista tavoitetta. Hyvinvoivaan ja turvalliseen oppimisympäristöön kuuluu luottamuksellinen, välittävä ja kannustava ilmapiiri. Arjen havainnointiin osallistuu koko kouluyhteisö. Opiskelijaa arvostetaan ja häntä rohkaistaan olemaan aktiivinen. Kouluyhteisön hyvinvointia arvioidaan säännöllisesti ja sitä kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä suunnittelee, koordinoi ja kehittää koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä.

4.1. Opiskeluhoitoryhmän kokoonpano

Koulukohtaista opiskeluhoitotyötä johtaa lukion rehtori. Ydinryhmään kuuluu myös Urheiluopiston koulutuskeskuksen johtaja, kuraattori, terveydenhoitaja, lukion opinto-ohjaaja ja molempien oppilaitosten opiskelijakuntien ohjaajat. Ryhmään kutsutaan tarvittaessa muita koulun henkilöstön tai opiskelijoiden edustajia sekä lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä viranomaisia ja toimijoita.

4.1.1. Tavoitteet ja tehtävät

Opiskeluhoitoryhmän tavoitteena on suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää koko kouluyhteisön hyvinvointia. Ryhmä huolehtii yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa siitä, että kouluympäristön terveellisyys-, turvallisuus- ja esteettömyysvaatimukset täyttyvät.

4.1.2. Kokoontuminen ja käytännöt

Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu säännöllisesti 2 - 3 kertaa lukuvuodessa ja lisäksi tarvittaessa. Ryhmän koollekutsujana toimii ryhmän puheenjohtaja. Ryhmän kokoontumista kirjoitetaan muistiot, joiden avulla opiskeluhoitoon ohjausryhmä seuraa opiskeluhoitoa toteutumista oppilaitoksissa.

4.2. Yhteistyö kodin ja oppilaitoksen välillä

Koulun ja kodin välisellä yhteistyöllä tuetaan opiskelun edellytyksiä sekä opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Lähtökohtana yhteistyössä on aikuistuvan tai täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja oman vastuullisuuden huomioon ottaminen sekä huolenpito tukea tarvitsevasta opiskelijasta. Käytännössä toivomme yhteydenpidon olevan ensisijaisesti myönteistä ja molemminpuolista opiskeluun ja opiskelijaan liittyvää tiedottamista.

Kuortaneen lukiossa käytössä olevia yhteistyön muotoja ovat esimerkiksi

- Wilma-järjestelmä, joka toimii jokapäiväisenä yhteistyön välineenä
- vanhempainillat 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden vanhemmille
- avointen ovien päivä, jolloin on mahdollisuus tutustua koulun arkiseen työhön
- henkilökohtainen yhteydenpito. Ryhmänohjaaja on ensisijaisesti se henkilö, joka toimii oman ryhmänsä osalta yhteistyössä kodin kanssa.

4.3. Poissaolojen seuranta, niiden ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Lähtökohtana on, että opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (LL 25§). Poissaolot vaikeuttavat opintojen edistymistä ja vaikuttavat opintomenestykseen. Opiskelija on itse velvollinen selvittämään poissaolonsa ja ottamaan selvää poissaolotuntien aikaisista tehtävistä.

Opiskelijan on selvitettävä poissaolonsa syy heti, kun se on mahdollista. Poissaolojen seurannassa käytetään sähköistä Wilma-järjestelmää. Aineenopettaja merkitsee poissaolot Wilmaan. Poissaolojen säännöllisellä tarkkailulla pyritään myös ehkäisemään asiattomia poissaoloja.

Tiedossa olevan perustellun syyn takia lupa poissaoloon on pyydettävä etukäteen:

- yksittäisiksi tunneiksi kurssin opettajalta
- enintään kolmeksi päiväksi ryhmänohjaajalta
- pidemmäksi ajaksi rehtorilta

Urheilun takia aiheutuvat poissaolot hyväksyy valmentaja ja/tai rehtori.

Sairauspoissaolon selvittää Wilmaan opiskelijan huoltaja (tai 18 vuotta täyttänyt opiskelija itse) tai terveydenhoitaja.

Jos poissaolojen kokonaismäärä on 1/3 kurssin opetustuntien määrästä (mukaan lukien sairauspoissaolot), kurssin normaali suoritus keskeytyy ja kurssi on käytävä uudelleen. Poikkeusjärjestelyistä esim. pitkäaikaisen sairauden tai urheiluleirin vuoksi sovitaan erikseen rehtorin kanssa.

4.4. Yhteistyö oppilaitoksen ja valmentajien välillä

Kuortaneen lukion henkilökunta tekee jatkuvaa yhteistyötä opiskelijoiden valmentajien kanssa. Jaksoittaisissa valmentajapalavereissa valmentajat saavat tietoa koulun toiminnasta ja koulu valmennuksesta. Tavoitteena on mahdollisimman toimiva yhteistyö. Valmentajat osallistuvat tarvittaessa myös opettajainkokouksiin.

4.5. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Opiskeluun vaikuttavat myös monet koulun ulkopuoliset tekijät. Mikäli nuorella on koulun ulkopuolella vaikeuksia, yhteistyötä voidaan tehdä mm. sosiaalitoimen, nuorisotoimen tai tarvittaessa poliisin kanssa. Näiden tahojen kanssa tehdään yhteistyötä myös opiskeluhuollon kehittämiseksi.

Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö voi olla hyvin moniulotteista. Yhteistyön tarkoituksena on syventää terveystiedon opintoja asiantuntijoiden näkemyksillä sekä tuoda uusia näkökulmia asioiden käsittelyyn. Tarkoituksena on myös parantaa opiskelijoiden tietoisuutta erilaisista terveyspalveluista. Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen yhteistyö voi liittyä arkipäiväisestä terveysneuvonnasta nuorten mielenterveyden ylläpitämiseen ja jaksamiseen.

4.6. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat toimijat vastuualeittain:

4.6.1. Lukio

Rehtori

Rehtori vastaa opiskelijahuollon organisoinnista ja koordinoinnista, johtaa opiskelijahuoltoryhmää ja vastaa muistioiden laadinnasta. Rehtorin tehtävänä on huolehtia opiskeluhuoltoon liittyvästä tiedotuksesta ja henkilökunnan koulutuksesta.

Opettaja

Jokainen opettaja seuraa opiskelijoiden edistymistä omilla oppiaineillaan ja antaa tarvittavaa tukea sitä tarvitseville opiskelijoille. Opettaja havainnoi ja tekee huomioita myös opiskelijoiden sosiaalisesta käyttäytymisestä ja pyrkii omalta osaltaan ehkäisemään syrjäytymistä. Opettaja ottaa mahdolliset huolenaiheet puheeksi opiskelijan kanssa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, on yhteydessä ryhmänohjaajaan ja huoltajiin sekä ohjaa opiskelijan tarvittaessa terveydenhoitajalle tai kuraattorille.

Ryhmänohjaaja

Ryhmänohjaaja seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opinnoissa edistymistä. Ryhmänohjaaja haastattelee oman ryhmänsä opiskelijat 1.vuoden aikana. Tarvittaessa hän keskustelelee opiskelijan kanssa mahdollisista ongelmista, on yhteydessä huoltajiin ja ohjaa opiskelijan tarvittaessa terveydenhoitajalle tai kuraattorille.

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaaja tukee opiskelijaa lukio-opintojen suunnittelussa ja ainevalinnoissa sekä jatko-opintosuunnitelmissa. Tavoitteena on rakentaa opiskelijan omia tavoitteita vastaava opinto-ohjelma. Opinto-ohjaaja auttaa myös sosiaalisissa asioissa ja opiskelijoiden henkilökohtaisissa ongelmatilanteissa. Hän myös haastattelee opiskelijat joka lukiovuosi. Myös opinto-ohjaaja pitää tarvittaessa yhteyttä huoltajiin ja ohjaa opiskelijan kuraattorin, terveydenhoitajan tai psykologin luokse.

Kuraattori

Kuraattori tukee omalta osaltaan opiskelua ja auttaa opiskelijaa erilaisissa opintoihin ja elämänhallintaan liittyvissä ongelmatilanteissa. Työssä tärkeää on ennakointi ja varhaisen tuen tarjoaminen. Kuraattorin työ muodostuu opiskelijan kanssa käytävistä keskusteluista, opiskelijan ohjaamisesta tarpeen vaatiessa muiden palveluiden piiriin (esimerkiksi terveydenhoitaja, opo, psykologi, lääkäri), opiskelijahuoltotyöryhmien toimintaan osallistumisesta sekä konsultaatio- ja verkostotyöstä.

Kuraattori auttaa nuorta koulunkäyntiin liittyvissä pulmissa (esimerkiksi poissaolot, stressi, motivaatio-ongelmat) ja tukee myös koulun ulkopuolisissa asioissa (esimerkiksi kaverisuhdeongelmat, seurusteluasiat ja muut ihmissuhdeasiat, päihteiden käyttöön liittyvät asiat).

Mahdollisia syitä hakeutua/ohjautua kuraattorille ovat:

- Koulunkäynnin laiminlyönti, poissaolot
- Keskittymisvaikeudet, motivaatio-ongelmat
- Kaverisuhdeongelmat, muut ihmissuhdeongelmat
- Uhmakkuus ja sääntöjen rikkominen, väkivaltainen käyttäytyminen
- Kiusaaminen
- Perheeseen ja kotiin liittyvät syyt

Erityisopettaja

Perusopetuksen erityisopettaja on Kuortaneen lukion käytettävissä lukitestauksen tekemisessä 1. vuoden opiskelijoille. Jos tarvetta ilmenee, erityisopettaja tekee myös yksilöllisen lukitestauksen myöhemmin lukio-opintojen aikana.

4.6.2. Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on edistää ja tukea nuoren kasvua, kehitystä ja hyvinvointia, ennaltaehkäistä sairauksien syntymistä sekä tukea opiskelijan omaa vastuuta omasta terveydestään. Opiskeluterveydenhuolto osallistuu myös kouluyhteisön ja kouluympäristön terveyden edistämiseen.

Opiskeluterveydenhoitaja

Terveydenhoitaja tekee terveystarkastuksen jokaiselle opiskelijalle kerran opiskelujen aikana. Terveystarkastuksessa seurataan opiskelijan kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Terveydenhoitaja antaa tarvittaessa ensiapua äkillisissä sairastapauksissa ja koulutapaturmissa ja ohjaa opiskelijan tarvittaessa jatkohoitoon. Terveydenhoitajan ollessa toisessa toimipisteessä äkillisen sairastapauksen sattuessa opiskelija ohjataan suoraan Kuortaneen terveystasemalle.

Terveydenhoitaja toimii yhteistyössä koululääkärin, kuraattorin, opettajien, opiskeluhuoltoryhmän ja huoltajien kanssa.

Koululääkäri

Koululääkäri tekee lääkärintarkastuksen jokaiselle lukion opiskelijalle kerran lukion aikana. Pojille lääkärintarkastus tehdään kutsuntavuonna. Urheiluopiston opiskelijoille ei tehdä määräaikaista lääkärintarkastusta sillä perusteella, että opiskelijoille on tehty lääkärintarkastus opiskelijavalinnan yhteydessä. Terveydenhoitaja ohjaa urheiluopiston opiskelijan koululääkäriin vastaanotolle tarvittaessa.

Koululääkäriin resurssit on mitoitettu määräaikaisille terveystarkastuksille. Muissa kiireettömissä lääkäriin vastaanottoa vaativissa asioissa opiskelija ohjataan ajanvarauksella terveystasemalääkäriin.

vastaanotolle Kuortaneen terveysasemalle. Kiireellisissä lääkärin arviota ja hoitoa vaativissa tapauksissa opiskelija ohjataan terveyskeskuspäivystykseen.

Psykologi

Koulupsykologi antaa opiskelijoille tukea ja selvittelyapua psyykkiseen hyvinvointiin ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Hän antaa myös konsultaatioapua koulun henkilökunnalle opiskelijoiden psyykkiseen hyvinvointiin liittyen. Käynnit psykologin vastaanotolla ovat opiskelijoille maksuttomia. Psykologi osallistuu opiskeluhuoltoryhmien kokouksiin tarpeen mukaan.

Merkkari

Kuortaneella on käytössä nk. merkkarin palvelu, johon pääsee joko ottamalla itse yhteyttä tai koulun henkilökuntaan kuuluvan henkilön, esimerkiksi opon, terveydenhoitajan tai kuraattorin ohjaamana.

Merkkari on jalkautuva työntekijä, jonka erityisosaamista ovat mielenterveyteen liittyvät asiat. Työ koostuu tapaamisista ja tukikeskusteluista opiskelijan kanssa. Merkkari tapaa opiskelijaa 3-10 kertaa, jonka jälkeen asiakkuus päättyy tai ohjaa tarvittaessa eteenpäin jatkotuen piiriin, esimerkiksi psykiatrian poliklinikalle tai kuraattorille. Merkkari tekee yhteistyötä opetushenkilöstön, opiskelijaterveydenhoitajan ja kuraattorin kanssa. Työalueena on Ähtäri, Alavus ja Kuortane.

4.7. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on tehty erillinen suunnitelma (liite 1).

4.8. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilaitoksilla on kriisitilanteita varten erillinen suunnitelma (liite 2).

5. Yksilöllinen opiskeluhuoltotyö

Yksittäisen opiskelijan asioita käsiteltäessä kootaan monialainen asiantuntijaryhmä opiskelijan tueksi. Se kootaan tapauskohtaisesti ja harkinnanvaraisesti. Lähtökohta on se, että kokoaminen tapahtuu yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lupa tapauskohtaiseen käsittelyyn ja ryhmän kokoontumiseen pyydetään kirjallisesti opiskelijalta, ja alaikäisen opiskelijan vanhemmat saavat myös asiasta tiedon. Opiskelijalla on subjektiivinen oikeus opiskeluhuoltoon, vaikka huoltajat kieltäytyisivät opiskeluhuollollisesta yhteistyöstä.

5.1. Asiantuntijaryhmä

Asiantuntijaryhmän kokoaa se, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Usein ryhmän kokoaa opiskeluhuollon kuraattori, mutta sen voi koota myös esim. opinto-ohjaaja. Terveydenhoitaja tai lääkäri voi koota ryhmän silloin, kun asia koskee terveyttä tai terveydenhuoltoa. Ryhmässä voi olla esim. seuraavia työntekijöitä: kuraattori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, rehtori, ryhmänohjaaja tai opettaja, psykologi tai merkkari.

Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka vastaa siitä, että asian käsittely ryhmässä kirjataan opiskelijan yksilölliseen opiskeluhuoltokertomukseen. Kertomus säilytetään opiskeluhuoltorekisterissä. Asiantuntijaryhmä kokoontuu niin monta kertaa kuin se katsotaan tarpeelliseksi opiskelijan kannalta.

5.2. Asiantuntijaryhmän tavoite ja tehtävä

Ryhmän tavoitteena on tukea ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Ryhmä selvittää yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon tuen tarpeen ja ryhtyy tarvittaviin tukitoimiin. Tavoitteena on saada opiskelijalle mahdollisimman konkreettinen toimintamalli, jota hän lähtee toteuttamaan käytännössä. Toteutumista seurataan ja toimintaan tehdään tarvittavia muutoksia.

Malli ja vastuuhenkilöt yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa:

1. Valmistelu (esim. opo, kuraattori, ryhmänohjaaja)	Asian käsittelyyn tarvittavat tiedot (ei salassa pidettäviä asioita), tiedotus opiskelijalle ja tarvittaessa huoltajille (opo, kuraattori, ryhmänohjaaja).
2. Asiantuntijaryhmän kokoaminen (opo, rehtori, kuraattori), ryhmän kokoonpano riippuu käsiteltävästä asiasta ja tarvittavasta asiantuntemuksesta, ryhmä nimeää vastuuhenkilön	Asiantuntijaryhmän kokoonpanon hyväksyntä opiskelijalla tai hänen huoltajallaan (opo, kuraattori)
3. Asian käsittely asiantuntijaryhmässä	Toimenpiteet ja niille vastuuhenkilöt, dokumentointi (asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö)
4. Seuranta	Tarvittaessa tiedotus opiskelijalle/huoltajalle (asiantuntijaryhmän nimeämä edustaja)

6. Seuranta ja arviointi

Koulutuksen järjestäjä seuraa oppilaitosten opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista ja vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Arviointi tehdään mm. vuosittaisen opiskelijakunnan kyselyn ja abikyselyn sekä THL:n kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta.

Opiskeluhoitosuunnitelma

Liite 1.

OPISKELIJAN SUOJAAMINEN KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ

Kiusaaminen, häirintä, väkivalta

Kiusaaminen tai väkivalta voi olla

- sanallista (haukkuminen, pilkkaaminen, uhkailu, kiristäminen, sanomisten kommentointi, pilan teko, juorujen levittäminen)
- sosiaalista manipulointia (ilmeily, huokailu, ulkopuolelle jättäminen, toisen puhuttelun väistäminen)
- fyysinen väkivalta, toisen fyysisen koskemattomuuden loukkaamista (esim. lyöminen, potkiminen)

Kiusaamista ei ole, kun kaksi tasaväkistä oppilasta selvittelee välejänsä tai riitelee, tai kun kiusoittelun ja hännäämisen kohteeksi joutuvat satunnaisesti eri oppilaat.

Lisäksi kiusaamiselle on tyypillistä, että siihen liittyy ryhmän kiusaamista vahvistava ja hyväksyvä käyttäytyminen.

Häirintä voidaan määritellä siten että se on henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden loukkaamista. Häirinnällä luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri. Käyttäytyminen on häirintää, kun sen tekijän olisi tavanomaista harkintaa käyttäen pitänyt tietää, että hänen käyttäytymisensä loukkaa toisen ihmisen arvoa ja luo esimerkiksi halventavan ilmapiirin.

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäiseminen

Kiusaamisen ja häirinnän havaitseminen ja tunnistaminen eivät ole koulun henkilökunnalle joka tilanteessa helppoa. Opiskelijat eivät välttämättä kerro häirintä- tai kiusaamiskokemuksistaan.

Kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteeksi joutuminen voidaan jopa kokea häpeänä. Lievästä häirinnästä tai epäsuorasta kiusaamisesta kerrotaan vielä epätodennäköisemmin.

Keskeistä kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyssä on koulun työskentelyilmapiiri ja opiskelijoiden hyvinvointi. Toisia opiskelijoita ja opettajia kunnioittava yhteisö edistää koko koulun hyvinvointia. Myönteinen ja avoin ilmapiiri, yhteisöllisyys ja välittäminen rohkaisevat opiskelijoita kertomaan mahdollisesta kiusaamisesta tai häirinnästä. Opiskelijoiden motivoituneisuus ja sitoutuneisuus opiskeluun sekä hyvä työrauha vähentävät mahdollisuutta kiusaamiseen ja häirintään. Opettajan positiivinen asenne ja halu puuttua kiusaamiseen sekä häirintään ovat tärkeitä ennalta ehkäiseviä tekijöitä. Esimerkiksi jos opettaja huomaa jonkun opiskelijan jäävän jatkuvasti ryhmä- tai parityöskentelyn ulkopuolelle hän voi määrätä perustettavat ryhmät jo etukäteen.

Ohjeistus kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumiseen

Jokaisen kouluuyhteisön jäsenen velvollisuus on puuttua kiusaamisen, häirintään ja väkivaltaan heti kun sellaista havaitsee tai saa tietoonsa.

1. Välitön puuttuminen

Kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan havainnut opettaja puuttuu välittömästi tapahtumiin.

- Keskustelee kiusatun/häirityn kanssa, miten hän asian kokee.
- Keskustelee kiusaajan/häiritsijän kanssa, mitä on tapahtunut. Älä kysy kiusaamisen/häirinnän motiivia, vaan selvitä, miksi meidän koulussa ei kiusata/häiritä.
- Keskustelee molempien osapuolien kanssa ja asia sovitaan.
- Fyysinen väkivalta: tapaukset tuodaan heti rehtorin tietoon, tapauskohtaisesti harkitaan, viedäänkö asia eteenpäin.

2. Tiedottaminen

- Kiusaamis-/häirintätapausten havainnut opettaja informoi asiasta ryhmäohjaajalle ja kertoo, miten tapaus selvitettiin.
- Jos kiusaaminen jatkuu, ryhmänohjaaja ja kuraattori keskustelevat asiasta osapuolten kanssa.

3. Toistuva ja pitkään jatkunut kiusaaminen/häirintä

- Mikäli kiusaaminen/häirintä jatkuu edellä mainituista huolimatta, asia menee rehtorin käsittelyyn.
- Rehtori ottaa yhteyttä kotiin, asia käsitellään yhdessä tekijän ja kohteeksi joutuneen huoltajien kanssa.
- Pohditaan yhdessä keinoja kiusaamisen/häirinnän lopettamiseksi.
- Annetaan mahdolliset sanktiot.

Suunnitelmasta tiedottaminen ja tilanteen kartoittaminen

Suunnitelmasta ja toimintamallista tiedotetaan opettajia ja lukion uusia opiskelijoita lukuvuoden alussa. Uusien lukiolaisten vanhempia informoidaan kiusaamiseen puuttumisesta ja selvittelystä vanhempainillassa. Koulukiusaamista, häirintää ja väkivaltaa kartoitetaan joka toinen vuosi tehtävässä THL:n valtakunnallisessa kouluterveyskyselyssä. Lukiossamme tilannetta kartoitetaan myös koulun omissa vuosittaisissa kyselyissä.

Opiskeluhooltosuunnitelma

Liite 2.

KUORTANEEN LUKION KRIISITOIMINTAMALLI

kriisi, uhka ja vaaratilanteet

A. KRIISITYÖRYHMÄ syksy 2015

1. Kokoonpano

Rehtori Hannu Lemmetyinen

Vararehtori Janne Kettunen

Vararehtori Elisa Vihma

Terveystenhoitaja Henna Ala-Knuutila

Kuraattori Niina Yli-Hynnälä

Liikuntapappi Eeva-Liisa Helle-Lahti

Seurakunnan nuorisotyöntekijä Leena Saraste

2. Tehtävien jako

Rehtori

- keskushenkilö, jolle informaatio annetaan.
- kutsuu koolle kriisityöryhmän.
- ottaa yhteyttä opiskelijan/opiskelijoiden huoltajiin.
- vastaa tiedottamisesta koulun ulkopuolelle (muut viranomaiset, tiedotusvälineet, koulutoimisto).

Vararehtorit

- toimivat tarvittaessa rehtorin sijaisena.

Terveystenhoitaja

- vastaa tiedottamisesta terveystakeskuksen kriisir ryhmälle.

3. Kokoontuminen

- Koulun kriisityöryhmä kokoontuu syyslukukauden alussa ja samalla tarkistetaan yhteystiedot ja ryhmän kokoonpano.
- Samassa yhteydessä arvioidaan suunnitelman toimivuus ja tehdään tarpeelliset muutokset.
- Muulloin ryhmä kokoontuu tarvittaessa.
- Kriisityön tulisi alkaa mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen.

4. Koulutus

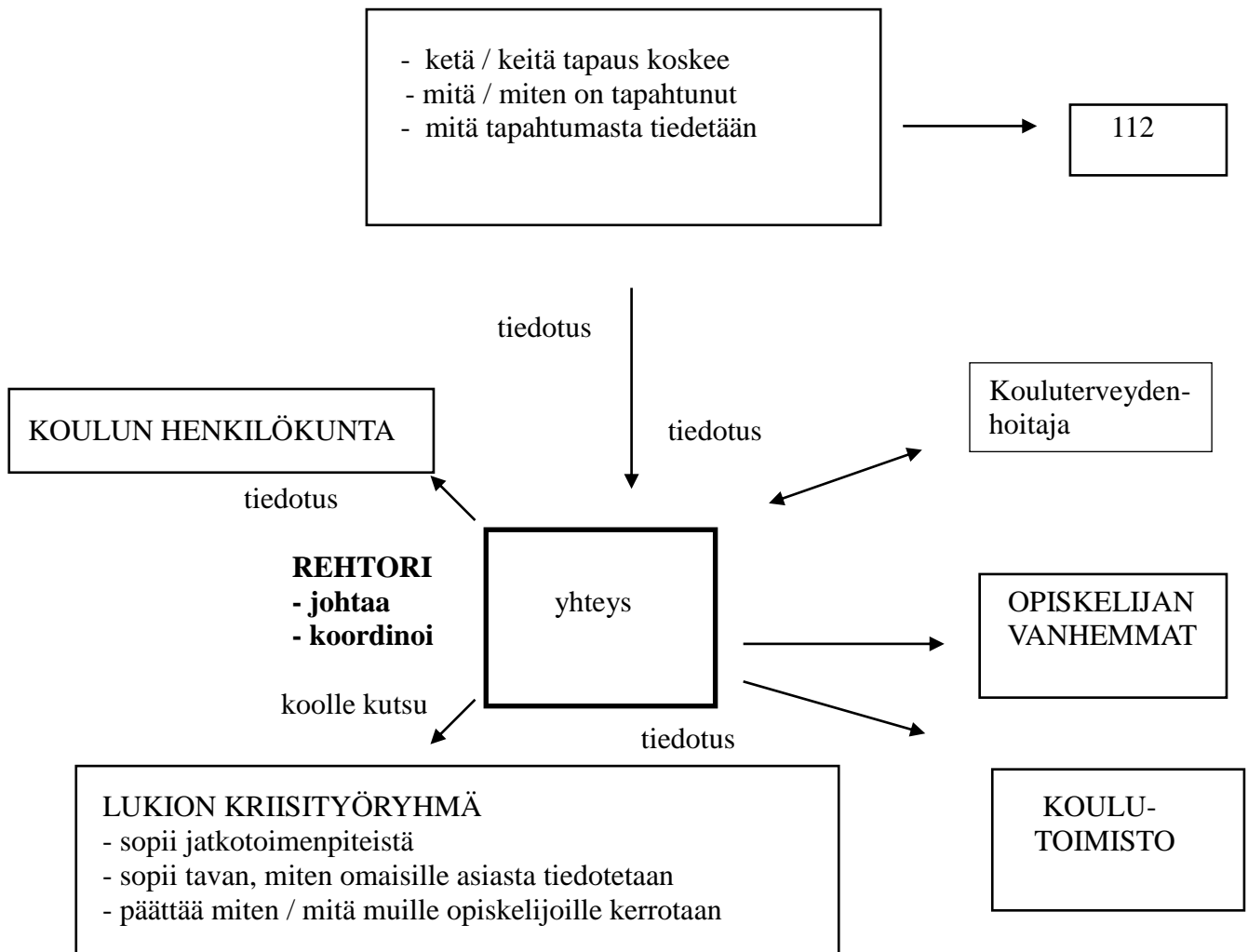
- Kriisityöryhmä pyrkii osallistumaan kriisityötä tukevaan koulutukseen.
- Kriisitoimintamallista ja toimintatavoista tiedotetaan opettajille.
- Koulun henkilökunnalle pyritään järjestämään ensiapukoulutusta.

5. Toiminnan arviointi

- Kriisir ryhmän jäsenet arvioivat sitä, miten tilanne hoidettiin.
- Saatua palautetta käsitellään yhdessä ja tehdään mahdolliset muutokset.

B. KRIISITOIMINTA

1. Kriisitoimintakaavio akuuteissa kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

2. Esimerkkejä toiminnasta kriisitilanteissa

- Opettajainhuoneessa on ohjeet ja hätäilmoituksen teko-ohjeet puhelimen lähellä.
- Sisäisestä tiedottamisesta vastaa rehtori ja ulkoisesta tiedottamisesta poliisi ja pelastusjohtaja.

Äkillinen onnettomuus, tapaturma, sairastuminen

- Ensimmäinen paikalle tuleva hälyttää ambulanssin/taksin ja antaa ensiapua taitojensa mukaan.
- Terveystenhoitaja kutsutaan paikalle, jos mahdollista.
- Huolehditaan paikalla olleista oppilaista.
- Tehdään ilmoitus huoltajille.

Vakava sairaus

- Sovitaan opiskelijan ja huoltajan kanssa, mitä kerrotaan ja kenelle kerrotaan.
- Sovituille henkilöille annetaan tarvittavat hoito-ohjeet kriittisten tilanteiden varalle.
- Rohkaistaan oppilastovereita pitämään yhteyttä sairastuneeseen.

Itsemurhan uhka

- Itsemurhauhkailuja ja -vihjailuja esittäneeseen opiskelijaan on suhtauduttava aina vakavasti.
- Pyritään suoraan keskusteluun pelkän kuuntelun sijasta, esim. ”Mitä tarkoitat sanoessasi, ettei elämällä ole mitään väliä?”
- Ohjataan /saatetaan kuraattoriin, terveydenhoitajan tai koulupsykologin puheille.
- Otetaan yhteyttä vanhempiin.

Itsemurha tai sen yritys (jos tapahtuu koulussa)

- Kutsutaan ambulanssi (112) ja otetaan yhteys rehtoriin.
- Otetaan yhteys vanhempiin (rehtori tai terveydenhoitaja).
- Otetaan yhteys kuraattoriin, psykologiin ja/tai seurakuntaan.
- Opettajat kokoavat opiskelijat luokkiin, missä asiasta tiedotetaan ja kerrotaan tosiasiat.

Oppilaan kuolema

Rehtori ottaa yhteyttä lähiomaisiin, esittää osanottonsa ja tiedustelee heidän mielipidettään siitä, miten he haluavat koulun tiedottavan asiasta.

Järjestetään koko koulun muistotilaisuus, lippu puolitankoon.

Asiaa käsitellään tarvittaessa ryhmittäin, seurakunta mukana.

Oppilastovereiden tarve syvälliseen keskusteluun tai mahdollisesti terapiaan on huomioitava.

Tarvittaessa ohjataan opiskelijan perhe hakemaan apua.

Osallistutaan hautajaisiin omaisten toiveiden mukaan.

Opiskelijan lähiomaisen kuolema

- Sovitaan opiskelijan ja/tai omaisten kanssa siitä, miten ja kenelle asiasta kerrotaan.
- Tarvittaessa ryhmänohjaaja keskustelee oman ryhmän kanssa, miten surevaa voitaisiin auttaa.
- Opiskelijalle annetaan aikaa ja rauhaa sopeutua, mutta häntä ei jätetä yksin.

Muita mahdollisia kriisitilanteita:

- raiskaus
- väkivallan kohteeksi joutuminen
- uhka väkivallasta
- huostaanotto, kidnappaus
- valtakunnallinen suru-uutinen, yhteiskunnalliset levottomuudet
- luonnonkatastrofit

Em. tilanteiden sattuessa kriisiryhmä kokoontuu ja laatii sovelletun toimintasuunnitelman kriisitoimintamallin pohjalta.

3. Asian käsittely luokassa

- Opettaja kertoo luokalle, mitä tapahtuneesta tiedetään.
- Tilanteesta puhuminen on tärkeää, vaikka se saattaa tuntua vaikealta.
- Oppilaiden tulee saada kertoa, miten, keneltä, missä he saivat tietää tapahtuneesta.
- Opettajalla on tilaisuus väärinkäsitysten tai huhujen oikomiseen.
- Ajatusten ja vaikutelmien jälkeen oppilaat todennäköisesti kertovat, mitä tunteita tapahtuma heissä herättää.
- Oppilaille on tärkeää kertoa, että he voivat myöhemminkin hakeutua eri auttajien puheille: terveydenhoitaja, kuraattori, merkkari, psykologi, liikuntapappi.

- Jos joku luokan oppilaista reagoi hyvin voimakkaasti, hänet on syytä saattaa terveydenhoitajalle.

4. Psykososiaalinen tuki ja jälkihoito

Psykososiaalinen tuki ja jälkihoito koordinoidaan kriisityöryhmän toimesta. Tuki ja jälkihoito voidaan järjestää kouluterveydenhuollon, seurakunnan ja Osviitan kanssa yhteistyössä.

Psykososiaalisesta tuesta ja jälkihoidosta tiedotetaan opettajille, opiskelijoille ja vanhemmille mahdollisimman nopeasti kriisin, uhkauksen tai vaaratilanteen jälkeen.